

مقایسه‌ی ادراک ریسک دانشجویان شرکت‌کننده در فعالیت‌های ورزشی (مطالعه‌ی موردی: دانشجویان دختر و پسر دانشگاه مازندران)

فریده علیزاده^۱، فرزام فرزبان^۲، سید محمد حسین رضوی^۳

۱. کارشناس ارشد مدیریت ورزش*

۲. استادیار دانشگاه مازندران

۳. دانشیار دانشگاه مازندران

تاریخ دریافت: ۱۳۹۲/۱۲/۱۴

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۳/۰۹/۱۰

چکیده

هدف پژوهش، مقایسه‌ی ادراک ریسک دانشجویان شرکت‌کننده در فعالیت‌های ورزشی دانشگاه مازندران بود. این پژوهش از نوع توصیفی - پیمایشی و شیوه‌ی جمع‌آوری اطلاعات میدانی بود. جامعه‌ی آماری دانشجویان دختر و پسر شرکت‌کننده در کلاس‌های آموزشی، فوق برنامه‌ها و اعضای تیم‌های ورزشی بودند که نمونه‌ی آماری به صورت تمام‌شمار ۹۰۱ نفر انتخاب شد. از پرسش‌نامه‌ی محقق‌ساخته‌ای تحت عنوان ادراک ریسک استفاده شد که روایی آن توسط ۱۱ نفر از خبرگان و پایایی آن با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۸۴ برآورد گردید. نتایج حاصل از داده‌های تحقیق با استفاده از آزمون‌های کلموگروف اسمیرنوف و یو-من ویتنی استخراج شد. نتایج آزمون یو من ویتنی نشان داد که بین ادراک ریسک دانشجویان دختر و پسر در شاخص‌های هیجان خواهی، ترس از مصدومیت، اعتماد به نفس، تجربه و مهارت تفاوت معناداری وجود دارد. همچنین، بین ادراک ریسک دانشجویان دختر و پسر در تأثیر سابقه‌ی مصدومیت و سابقه‌ی موفقیت در تکرار فعالیت‌های خطرناک اختلاف معناداری مشاهده نشد که خود بیانگر نگرش و ادراک نزدیک دختران و پسران در شاخص‌های مذکور است. بنابراین، مدیران ورزش برای بقای سازمان خود و همچنین تأمین ایمنی و سلامت ورزشکاران باید به درک طرز تلقی شرکت‌کنندگان در فعالیت‌های ورزشی بپردازند تا از این طریق گام‌های مهم و اساسی برای شناسایی ادراک دانشجویان از ریسک‌هایی که می‌تواند منجر به عدم مشارکت آنها در فعالیت‌های ورزشی گردد، برداشته شود.

واژگان کلیدی: ادراک ریسک، ورزشکاران، مصدومیت، دانشگاه مازندران

مقدمه

بخش مهمی از مدیریت ریسک، داشتن درک و حس مشترک از ریسک است. آنچه را که یک فرد ممکن است ریسک تلقی کند، شاید فرد دیگری آن را ریسک نداند. به همین جهت هرکس با توجه به درک فردی خود ریسک را تعریف می‌کند (اعم از این که چه چیزها یا وقایع ناخواسته‌ای ممکن است رخ دهد؟ احتمال روی دادن آنها چقدر است؟ پیامدهای این رخداد در صورت وقوع چیست؟ و...). ریسک بر طیف گسترده‌ای از معانی دلالت دارد؛ مانند ترس از خطرات خاص، عدم قطعیت در مورد منافع کسب‌شده یا ازدست‌دادن، ترس از نیروهای بدخواه طبیعت و هیجان ماجراجویی (۱). بسیاری از ریسک‌ها در زندگی روزمره به سرعت و خودکار با به‌یادآوردن آنچه در گذشته اتفاق افتاده (تجربیات) کنترل می‌شوند. بعضی اوقات احساسات غریزی و غیر ارادی قوی دیگری مانند ترس و عصبانیت در ریسک به‌عنوان یک احساس نقش مهمی ایفا می‌کند (۲). هرفعالیتی، خصوصاً در عرصه‌ی ورزش با یک نوع ریسک یا مخاطره مواجه است؛ یعنی در انجام هر فعالیت ورزشی که احتمال برآورده‌شدن نتیجه‌ی مورد نظر صددردن نباشد، ریسک وجود دارد. پس بهترین راه مواجهه با ریسک، ادراک و مدیریت آن است (۳). اغلب گفته می‌شود که "هرکس دنیا را با دیدگاه متفاوتی می‌بیند" (۴). این عقیده کم و بیش حقیقت دارد؛ زیرا هرکسی در منظری ایستاده و واقعیت‌های پویا و مسائل زندگی را از آن دیدگاه می‌نگرد و این تفاوت و اختلاف دیدگاه‌های افراد برخاسته از ادراک متفاوت آنان است. در واقع ادراک از ریسک یک احساس است که در همه‌ی مردم جهان وجود دارد. این احساس از فرهنگی به فرهنگ دیگر و از کشوری به کشور دیگر و حتی از فردی به فرد دیگر متفاوت است. بنابراین، درک این فرایند می‌تواند نقش مهمی بر ایجاد رویکردی جدید در ادراک از ریسک داشته باشد. بسیاری از منازعات و اختلافات مرتبط با ایمنی به دلیل تفاوت در ادراک ریسک افراد به وجود می‌آید. همان‌طور که در افسانه‌ی مردان کور و فیل، هرکسی تمایل به دیدن تنها بخشی از یک مشکل را داشت (۵). عواقب قرار گرفتن در معرض ریسک‌ها معمولاً بر حسب کمیت‌های عینی بیان می‌شود؛ مثلاً تواتر وقوع و یا شدت صدمه و یا میزان خسارات مالی. با این حال، ارزیابی ریسک فقط عینی نیست و فقط در داده‌های آماری و کمیتی خلاصه نمی‌شود؛ بلکه بخشی از آن کیفی بوده و بر حسب سطوح احساس ریسک محاسبه می‌شود و این به ویژگی‌های فردی ورزشکاران مربوط می‌شود (۶). البته باید توجه داشت که ادراک افراد از ریسک می‌تواند تحت تأثیر عوامل مختلفی قرارگیرد (مثل تجارب شخصی افراد، مهارت، دانش، ترس، اضطراب، اعتماد به نفس و...). بنابراین باید میزان و نحوه‌ی ادراک و برداشت افراد درباره‌ی ریسک مورد نظر به دقت مورد بررسی قرار گیرد؛ زیرا از یک طرف، دست‌کم گرفتن ریسک می‌تواند منجر به اهمال در اقدامات پیشگیرانه از بیماری‌ها و حوادث باشد و از طرف

دیگر نیز ممکن است اغراق در ریسک سبب وحشت عمومی، بی‌اعتمادی به مسئولین و اقدام به رفتارهای نامناسب شود (۷). هیجان می‌تواند ریسک‌پذیری را تحت تأثیر خود قرار دهد و به عنوان جستجوی احساسات و تجربیات جدید، بدیع، پیچیده، شدید و میل به پذیرش مخاطره‌های جسمی به واسطه‌ی تجربه‌کردن چنین احساساتی مطرح می‌شود (۸). عواقب هیجانی معمولاً ربطی به تأثیرات واقعی خساراتی که ممکن است از یک فعالیت خاص رخ بدهد، پیدا نمی‌کند؛ بلکه مربوط به احساس فردی اشخاص است نسبت به این‌که این ریسک چگونه می‌تواند بر روی او تأثیر بگذارد. مثلاً یک بازیکن فوتبال ممکن است برایش مهم نباشد گفته شده که نرخ وقوع صدمات حاد فوتبال ۲۸ نفر در هر ۱۰۰۰ ساعت بازی است؛ در حالی که برای او بیشتر این مهم است که گفته می‌شود ۳۲٪ بازیکنان فوتبال بازنشسته حداقل در یکی از مفاصل اندام تحتانی خود دچار استئوآرتریت شده‌اند؛ چرا که در گزینه‌ی اول ورزشکار تصور می‌کند که آسیب حاد خود را می‌تواند با مراجعه به پزشک حل کند، در حالی که در مورد گزینه‌ی دوم چنین تلقی می‌کند که در این صورت دچار یک آسیب مادام‌العمر لاعلاج خواهد شد (۹). یکی از عوامل (موانع) مهمی که بر عدم مشارکت مردم در ورزش اثر می‌گذارد، احساس ناامنی و ترس از مصدومیت است که این ترس تدریجاً به عنوان عامل روان‌شناختی درونی و مهمی موجب عدم حضور افراد در ورزش می‌شود. ترس معمولاً در نتیجه‌ی نگرانی از مصدومیت و بیماری رخ می‌دهد؛ اما در صورت عدم ابلاغ اطلاعات لازم در این باره، شرکت‌کنندگان به ندرت ممکن است مقدار واقعی ریسکی که با آن مواجه هستند را باور کنند (۱۰). اصولاً انسان بر اساس تمایلات غریزی خود علاقمند به شانس و بخت و اقبال است. هرچند که آینده، حقیقتاً نامعلوم است، اما باز هم انسان مایل است که بر اساس تجربیات دوران قبلی خود و بر اساس محاسبات و احتمالات، دست به انتخاب گزینه‌های مطلوبی بزند که هنوز رخ نداده‌اند. برنشتاین (۱۹۹۶) می‌گوید که اگر آینده‌ای نیست، پس ریسکی هم وجود ندارد. مفهوم فرصت برنده‌شدن در زبان چینی با عبارت "wai chi" بیان می‌شود که به معنای فرصت خطر^۱ است. به هر حال، فرصت و تهدید، دو روی یک سکه ریسک هستند که به صورت مساوی احتمال وقوع دارند. انسان‌ها در بخت‌آزمایی‌ها شرکت می‌کنند؛ چون می‌دانند که به هر حال احتمال برد هم در آن وجود دارد. همین انگیزه و نگاه سبب می‌شود که انسان دست به ابتکارات و اختراعات بزند، در ریسک‌های اقتصادی فعالیت کند، راه‌های جدید را تجربه کند، دست به انجام تحقیقات مختلف بزند و یا به ماجراجویی‌های مختلف ورزشی بپردازد (۱۱). لی‌هوآن و همکاران^۲ در پژوهشی در سال ۲۰۱۳ با هدف شناسایی عوامل زمینه‌ای پذیرش خطر،

1- Danger Opportunity

2- leehuan et al

خطر، ۴ عامل (دانش، نتیجه/اثر، منافع درک شده و اعتماد) را شناسایی کردند. همچنین در این تحقیق مشخص شد پاره‌ای از ویژگی‌های دموگرافیک پاسخگویان مانند جنسیت، سن، سطح تحصیلات، شغل، سطح درآمد و خانواده نیز در ادراک افراد اثرگذار است. نتایج به‌دست‌آمده نشان داد که افراد مؤنث، با سن بالا، سطح درآمد پایین و سطح پایین دانش نسبت به ریسک‌ها حساس‌تر هستند (۱۲). لو و همکاران^۱ در پژوهشی تحت عنوان "تمرکز بر روی ارزیابی: چگونه و چرا خشم و ترس ادراک ریسک را در حین رانندگی تحت تأثیر قرار می‌دهد" در سال ۲۰۱۳ نشان دادند که خشم و عصبانیت در حین رانندگی منجر به کاهش ادراک ریسک می‌شود، در حالی که ترس و نگرانی ادراک ریسک را افزایش می‌دهد (۱۳). کارن و همکاران^۲ در تحقیقی در سال ۲۰۱۳ به بررسی ارتباط بین عملکرد شنا با ۶ متغیر خودکارآمدی، ترس از غرق شدن، ریسک درک شده در شنا، تجربه‌ی قبلی، تصویر بدنی و مهارت درک شده در بین دانش‌آموزان پسر و دختر ۱۸-۱۳ ساله در دبیرستانی در اسپانیا پرداختند و نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌ها بیانگر وجود تفاوت معناداری در میانگین چندین فاکتور بر اساس جنسیت بود. در مردان به‌طور قابل توجهی میانگین بالاتری در هر متغیر گزارش شد و نتیجه‌ی ارتباط بین عملکرد شنا و سایر متغیرها با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون نشان داد که بین عملکرد شنا با فاکتورهای خودکارآمدی، تجربیات قبلی، مهارت و تصویر بدنی ارتباط مثبتی وجود دارد و بین ترس از غرق شدن و خودکارآمدی همبستگی منفی در حد متوسطی گزارش شد (۱۴). دراسی و ریس^۳ در سال ۲۰۱۲ در تحقیقی با هدف بررسی نقش احساسات بر روی ادراک ریسک بیان کردند که حالت‌هایی چون ترس، غم و اندوه سبب افزایش ادراک ریسک می‌شود و در حالت‌هایی مثل شادی، چون فرد خوش‌بینانه به مسائل می‌نگرد و همچنین در حالت عصبانیت و خشم اثر وارونه‌ای داشته و سبب کاهش ادراک ریسک می‌گردد (۱۵). موران و همکاران^۴ در سال ۲۰۱۲ در پژوهشی با نام "می‌توانی شنا کنی؟ یک بررسی به‌منظور اندازه‌گیری صلاحیت یا شایستگی واقعی و ادراک‌شده‌ی افراد در شنا" نشان دادند ضریب همبستگی بین ریسک واقعی و ریسک ادراک‌شده در شنا $RS = 0/369$ و در مهارت شناوری $RS = 0/583$ قابل توجه و معنی‌دار بود. همچنین بین دو گروه مرد و زن تفاوت قابل توجهی در ریسک واقعی و ریسک ادراک‌شده از شایستگی در شناکردن یافت شد؛ به‌طوری‌که نشان داد مردان به‌طور قابل توجهی ریسک کمتری را در شنا و غرق شدن در آب احساس می‌کنند (۱۶). اپانل و همکاران^۵

1 -loo etal

2 - Karen etal

3 -derasi &rise

4 -moran etal

5 -apanel etal

در تحقیقی در سال ۲۰۰۹ نشان دادند که تمرکز بر روی پیامدهای منفی ناشی از آسیب‌های مرتبط ورزشی و سابقه آسیب‌دیدگی‌های قبلی، اغلب به‌عنوان ماشه‌ای است برای احساس اضطراب، افسردگی و درماندگی که خود منجر به درک بالای ریسک خواهد شد (۱۷). لولین و همکاران ۱ در سال ۲۰۰۸ در تحقیقی با عنوان "تفاوت‌های فردی و ریسک‌پذیری در صخره‌نوردان" نشان دادند که صخره‌نوردان موفق‌تر و قهرمان ریسک‌پذیری بیشتری دارند و به‌طور کلی ورزشکاران ممتاز ریسک‌پذیرترند. علت این مسأله را هم در زمینه‌های هیجان‌خواهی (تحریک‌جویی) و رقابت‌گری بیشتر، اعتماد به نفس بالاتر، انتظار موفقیت بیشتر و استفاده از راهبردهای شناختی و توانایی تعدیل فشار معرفی کرد (۱۸). کانتوس و همکاران ۲ در سال ۲۰۰۸ در بررسی رفتار ۲۶۰ بازیکن فوتبال دریافتند که ریسک ادراک‌شده و تخمین قابلیت آن عامل روانی مهمی در پیش‌بینی احتمال مصدومیت آنان بوده‌است. ضمناً در بین دختران نسبت به پسران هم ریسک ادراک‌شده بیشتر و هم رفتار پرخطر کمتری گزارش شده بود (۱۹). اشنایدر و همکاران ۳ در پژوهشی ۲ ساله تحت عنوان "صدمات ورزشی: میزان بروز، تشخیص و پیامد ناشی از صدمات در گروه‌های جمعیتی با ریسک بالا" در سال ۲۰۰۶ بر روی ۷۱۴۹ نفر از افراد ۱۸ تا ۷۹ ساله، چنین بیان کردند که ترس از صدمه و آسیب، تدریجاً به عامل روان‌شناختی درونی و مهمی برای ممانعت افراد مخصوصاً زنان و سالمندان از پرداختن به ورزش شده‌است (۲۰). سان هو ۴ در سال ۲۰۰۴ در پژوهشی تحت عنوان "ادراک از ریسک در فعالیت‌های ورزشی" با بررسی مدل مفهومی عوامل مؤثر بر ادراک از ریسک در فوتسال نشان داد: ۱. همبستگی مثبت و معنی‌داری بین دانش و ادراک ریسک وجود دارد؛ ۲. همبستگی منفی بین تجربه و ادراک ریسک وجود دارد (۲۵). ریمو و ابرگ ۵ در سال ۱۹۹۹ در مطالعات خود نشان دادند مردان رتبه‌های بالاتری نسبت به زنان در هیجان‌جویی و ریسک‌پذیری دارند (۲۲). هروت و زوکرمین ۶ در سال ۱۹۹۳ بیان کردند که سابقه‌ی موفقیت در رفتارهای پرخطر می‌تواند سبب کاهش ادراک ریسک شده و احتمالاً افزایش تکرار رفتارهای پرخطر افراد را در ورزش‌ها در پی خواهد داشت (به نقل از ۲۳). بابایی در سال ۱۳۹۱ در نتایج پژوهش خود نشان داد که در پسران بین درون‌گرایی ۰ برون‌گرایی با هیجان‌خواهی رابطه‌ی مثبت و معنادار وجود دارد. اما در دختران رابطه‌ی معناداری به‌دست نیامد (۲۴). قاسمی و همکاران در سال ۱۳۹۰

1- luleen etal

2- kantos etal

3- eshnider etal

4- sunhoo

5- rimoo & abrg

6- herut & zokerman

در تحقیقی نشان دادند تفاوت معناداری بین خطرپذیری و خودکارآمدی صخره‌نوردان زن و مرد ایرانی وجود ندارد. یعنی خطرپذیری و خودکارآمدی صخره‌نوردان زن و مرد ایرانی یکسان بود (۲۵). محمودی و همکاران در سال ۲۰۰۹ نشان دادند که ریسک‌پذیری دانشجویان پسر، بیش از دانشجویان دختر است (۷). همچنین نتایج پژوهش ارجی در سال ۲۰۰۸ نشان داد که میانگین هیجان‌خواهی دانشجویان پسر بیشتر از دانشجویان دختر است (۲۶). باقری در سال ۱۳۹۰ نشان داد که همبستگی منفی معناداری بین سرمایه‌ی اجتماعی با خطرپذیری وجود دارد؛ به طوری که میانگین نمرات دختران، افراد متأهل و شاغل در پرسش‌نامه سرمایه‌ی اجتماعی و میانگین نمره پسران، افراد مجرد و بی‌کار در پرسش‌نامه خطرپذیری به‌طور معناداری بیشتر از سایر گروه‌ها بود (۲۷). نجاتی در سال ۱۳۹۲ نشان داد که افراد بسته به موضوع مورد تصمیم‌گیری (سلامت، تنوع طلبی، ابهام‌پذیری و اقتصادی) خطرپذیری متفاوتی دارند (۲۸). براتی و عریضی در سال ۱۳۹۱ نشان دادند که میزان خطرپذیری در میان افراد دارای عاطفه منفی بالا و در افراد دارای گشودگی پایین نسبت به احساسات بیشتر است؛ به‌طور کلی هرچه عاطفه‌ی منفی بیشتر باشد، خطرپذیری نیز بیشتر است (۲۹).

باتوجه به محدود بودن تحقیقات جدید در زمینه‌ی ادراک ریسک در فعالیت‌های ورزشی و با توجه به این که تاکنون در داخل کشور تحقیقی در رابطه با مقوله‌ی ادراک ریسک در جامعه‌ی دانشگاهی مشاهده نشده‌است، از این‌رو در این تحقیق پژوهشگران به دنبال شناخت تأثیر برخی عوامل روان‌شناختی مرتبط با صدمات ورزشی و تفاوت‌های فردی بر روی ادراک ریسک زنان و مردان است. علاوه بر این، با توجه به این که ورزشکاران دختر و پسر در سطوح مختلف از نظر فاکتورهای روانی با همدیگر تفاوت دارند، لذا شناخت احساس‌ها و ادراک ریسک آنان ضروری به‌نظر می‌رسد. لذا پژوهش حاضر درصدد است تا مشخص نماید آیا بین ادراک ریسک ورزشکاران دختر در مقایسه با ورزشکاران پسر تفاوت وجود دارد؟ همچنین این پژوهش در چهارچوب موضوعات فرعی تحقیق به دنبال این است که مشاهده کند بین ادراک ریسک دانشجویان دختر با پسر در زمینه‌های ترس از مصدومیت، هیجان‌خواهی، اعتماد به نفس، سابقه‌ی مصدومیت، تجربه و مهارت و سابقه‌ی موفقیت در فعالیت‌های خطرناک چه تفاوتی وجود دارد؟

روش پژوهش

روش تحقیق حاضر، با توجه به موضوع و اهداف از نوع کاربردی بود که به روش توصیفی-پیمایشی و به‌شکل میدانی انجام گرفته‌است. به‌دلیل نبود پرسش‌نامه متناسب با موضوع پژوهش، از پرسش‌نامه محقق‌ساخته استفاده شد. برای این منظور، محققان ضمن بررسی

کتاب‌های دانشگاهی و مقالات متعدد علمی، فهرستی از مهم‌ترین متغیرهای مرتبط با موضوع و عوامل مرتبط با ادراک ریسک تهیه کردند و پس از استخراج این متغیرها، پرسش‌نامه‌ای طراحی شد. جامعه‌ی آماری پژوهش حاضر را کلیه‌ی دانشجویان، اعم از دانشجویان تربیت‌بدنی و دانشجویان عمومی شرکت‌کننده در کلاس‌های آموزشی، فوق برنامه‌های ورزشی و ورزشکاران عضو تیم‌های ورزشی دانشگاه تشکیل می‌دادند که بر اساس اطلاعات به‌دست‌آمده از ۱۰ فضای ورزشی دانشگاه تعداد دانشجویان شرکت‌کننده در فعالیت‌های ورزشی ۹۰۱ نفر بودند. از آنجایی که دسترسی به تمام اعضای جامعه برای محقق امکان‌پذیر بود، حجم نمونه‌ی آماری بر اساس جامعه‌ی آماری دانشجویان دختر و پسر یعنی همان ۹۰۱ نفر به‌صورت تمام‌شمار تعیین شد. ابزار این تحقیق، پرسش‌نامه محقق ساخته بود که بین نمونه‌های مذکور توزیع شد. از ۹۰۱ پرسش‌نامه توزیع‌شده، ۸۷۲ پرسش‌نامه دریافت شد و پس از حذف موارد مخدوش، در نهایت ۸۲۹ پرسش‌نامه قابلیت تجزیه و تحلیل را داشتند.

در این پرسش‌نامه، گویه‌های سنجش ادراک ریسک از طیف پنج ارزشی لیکرت (کاملاً مخالفم، مخالفم، نظری ندارم، موافقم و کاملاً موافقم) تشکیل شد و در دو قسمت تدوین گردید. در بخش مقدماتی، به‌منظور جمع‌آوری اطلاعات جمعیت‌شناختی از اعضای جامعه‌ی آماری ۱۳ متغیر شناسایی و مورد استفاده قرار گرفت که عبارتند از: جنسیت، سن، رشته‌ی تحصیلی، مقطع تحصیلی، میزان فعالیت ورزشی در هفته، مهم‌ترین رشته‌ی ورزشی که کار می‌کنید، وضعیت تأهل، محل سکونت، سوابق قهرمانی، علت اصلی حضور در فضاها، ورزشی، داشتن مصدومیت، نوع مصدومیت، محل مصدومیت و در بخش اصلی پرسش‌نامه، به‌منظور دریافت نمرات ادراک ریسک آزمودنی‌ها ۲۰ سوال طراحی گردید. بدیهی است که از جمع‌کردن گزینه‌های وزن‌گذاری‌شده، عددی به‌دست می‌آید که بیانگر ادراک ریسک افراد است. روایی محتوایی پرسش‌نامه‌ی مذکور با استفاده از نظرات ۱۱ نفر از صاحب‌نظران مدیریت ورزشی مناسب تشخیص داده‌شد و برای سنجش روایی سازه‌ی پرسش‌نامه با استفاده از نرم‌افزار لیزرل از روش تحلیل عامل تأییدی استفاده‌شد. از آنجا که مقدار آماره‌ی KMO برابر ۰/۸۲ به‌دست آمد، پس مقدار این شاخص بیانگر کفایت حجم نمونه است. همچنین نتایج آزمون بارتلت نیز معنادار بود و بین متغیرها همبستگی معناداری وجود داشت. در نتیجه تنها سؤالاتی که همبستگی بالاتر از ۰/۳ با کل آزمون داشتند، به‌عنوان سؤالات مطلوب در نظر گرفته شدند. پایایی پرسش‌نامه نیز در نتیجه‌ی یک مطالعه‌ی مقدماتی بین ۵۰ نفر از آزمودنی‌ها از طریق محاسبه‌ی آلفای کرونباخ ۰/۸۴ تعیین شد که بیانگر پایایی قابل قبولی است. پرسش‌نامه‌ها با استفاده از نرم‌افزار آماری SPSS ۱۷ مورد تحلیل قرار گرفتند. در روش‌های آماری از آمار توصیفی نظیر میانگین‌ها، حداقل، حداکثر، فراوانی، درصد و انحراف استاندارد برای توصیف جامعه تحقیق و ویژگی‌های جمعیت‌شناختی استفاده شد. در سطح آمار استنباطی، برای تجزیه و تحلیل داده‌ها ابتدا از روش آزمون کلموگروف-اسمیرنوف برای تعیین نرمال یا غیرنرمال بودن

توزیع داده‌ها در دو گروه استفاده شد. سپس از آزمون یو-من ویتنی برای مقایسه میانگین متغیرهای دو گروه استفاده گردید.

نتایج

جدول ۱ برخی اطلاعات جمعیت شناختی پژوهش را نشان می‌دهد. توزیع فراوانی افراد نمونه بر حسب جنسیت، سن، مدرک تحصیلی، رشته‌ی تحصیلی، تأهل، سوابق قهرمانی و مصدومیت در این جدول آمده است.

جدول ۱- توصیف ویژگی‌های جمعیت‌شناختی

ویژگی‌های جمعیت شناختی	تعداد یا درصد
جنسیت	دختران ۴۹۱ نفر (۵۹/۲٪)
	پسران ۳۳۸ نفر (۴۰/۸٪)
سن	زیر ۱۸ سال -
	۱۸-۲۲ سال ۶۴۰ نفر
	۲۳-۲۷ سال ۱۷۶ نفر
	۲۸-۳۲ سال ۱۲ نفر
رشته تحصیلی	تربیت بدنی ۳۶۰ نفر (۴۳/۸٪)
	سایر رشته‌ها ۴۶۷ نفر (۵۶/۲٪)
درجه تحصیلی	کارشناسی ۸۱۷ نفر (۹۸/۶٪)
	کارشناسی ارشد ۱۲ نفر (۱/۴٪)
وضعیت تأهل	متاهل ۱۱۷ نفر (۴۱/۱٪)
	مجرد ۷۱۲ نفر (۵۸/۹٪)
سوابق قهرمانی	دارای عناوین مختلف قهرمانی ۲۷۵ نفر (۳۳/۴٪)
	بدون سابقه قهرمانی ۵۵۲ نفر (۶۶/۶٪)
داشتن مصدومیت	بلی ۲۷۴ نفر (۳۳/۱٪)
	خیر ۵۵۵ نفر (۶۶/۹٪)

بنابر اطلاعات جدول ۱، از مجموع ۸۲۹ نفر نمونه تحت بررسی ۵۹/۲٪ را دختران و ۴۰/۸٪ را پسران تشکیل می‌دادند. نتایج مربوط به وضعیت تأهل نشان داد که ۵۸/۹٪ مجرد و ۴۱/۱٪ متأهل بودند. بیشتر پاسخ‌دهندگان در گروه سنی ۱۸-۲۲ سال قرار داشتند و اکثر آنها ۹۸/۶٪ دارای مدرک لیسانس بودند. نتایج مربوط به سوابق قهرمانی نشان داد اکثریت یعنی ۶۶/۶٪ به‌طور مستمر در فعالیت‌های ورزشی شرکت می‌کنند، اما سابقه‌ی قهرمانی ندارند و تنها ۳۳/۴٪ دارای عناوین مختلف قهرمانی (منطقه‌ای، کشوری، المپیک و برون‌مرزی) بودند. همچنین اکثریت پاسخ‌دهندگان ۶۶/۹٪ اعلام کرده‌اند مصدومیتی نداشته و تنها ۳۳/۱٪ دارای سابقه

مصدومیت بوده‌اند. در نهایت از بین نمونه‌های تحت بررسی ۴۳/۸٪ از رشته‌ی تربیت بدنی و ۵۶/۲٪ از سایر رشته‌ها بودند.

در تحقیق حاضر از آزمون کلموگروف - اسمیرنوف به منظور چگونگی توزیع داده‌ها در گروه‌ها استفاده شد که با توجه به یافته‌ها، نتایج این آزمون در مورد پرسش‌نامه‌ی مقایسه ادراک ریسک به همراه شاخص‌های آن در جدول ۲ ارائه گردیده است.

جدول ۲- آزمون طبیعی بودن توزیع داده‌ها

گروه شاخص‌ها	Z	P	توزیع	آماره‌ها
ورزشکاران دختر	غیر طبیعی	هیجان خواهی	۶/۰۵	۰/۰۰۰
	غیر طبیعی	ترس	۷/۲۷	۰/۰۰۰
	غیر طبیعی	سابقه مصدومیت	۴/۴۰	۰/۰۰۰
	غیر طبیعی	اعتماد بنفس	۵/۹۵	۰/۰۰۰
	غیر طبیعی	موفقیت	۴/۰۱	۰/۰۰۰
	غیر طبیعی	تجربه و مهارت	۵/۴۹	۰/۰۰۰
ورزشکاران پسر	غیر طبیعی	هیجان خواهی	۴/۳۸	۰/۰۰۰
	غیر طبیعی	ترس	۵/۳۷	۰/۰۰۰
	غیر طبیعی	سابقه مصدومیت	۴/۰۹	۰/۰۰۰
	غیر طبیعی	اعتماد بنفس	۵/۴۶	۰/۰۰۰
	غیر طبیعی	موفقیت	۳/۲۰	۰/۰۰۰
	غیر طبیعی	تجربه و مهارت	۵/۷۵	۰/۰۰۰

به دلیل غیرطبیعی بودن توزیع داده‌ها از آزمون ناپارامتریک یو-من ویتنی برای مقایسه گروه‌ها استفاده شد (جدول ۲).

جدول ۳- مقایسه‌ی ادراک ریسک دانشجویان دختر و پسر (نتایج آزمون یو- من ویتنی)

متغیرها شاخص	هیجان خواهی		ترس از مصدومیت		سابقه‌ی مصدومیت		اعتماد به نفس		تجربه و مهارت		سابقه‌ی موفقیت	
	پسر	دختر	پسر	دختر	پسر	دختر	پسر	دختر	پسر	دختر	پسر	دختر
تعداد	۳۳۸	۴۹۱	۳۳۷	۴۹۰	۳۳۸	۴۸۸	۳۳۷	۴۸۸	۳۳۸	۴۹۰	۳۳۸	۴۹۱
میانگین رتبه	۴۴/۸۱	۳۹/۲۲	۴۳/۵۹	۳۸/۳۲	۴۱/۲۵	۳۸/۲۴	۴۱/۷۳	۴۵/۷۳	۴۰/۱۷	۴۳/۳۰	۴۰/۹۶	۴۲/۲۷
Z آزمون محاسبه شده	-۲/۴۵		-۳/۳۴		-۰/۲۹		-۴/۸۵		-۱/۹۸		-۰/۸۰	
یو- من ویتنی	۰/۰۰۰		۰/۰۰۴		۰/۰۷۶		۰/۰۰۳		۰/۰۰۴		۰/۰۴۲	
نتیجه گیری کلی	وجود تفاوت		وجود تفاوت		عدم وجود تفاوت		وجود تفاوت		وجود تفاوت		عدم وجود تفاوت	

بررسی و تحلیل اطلاعات جدول ۳ نشان می‌دهد که بین ادراک ریسک دانشجویان دختر و پسر در شاخص‌های هیجان‌خواهی، ترس از مصدومیت، اعتماد به نفس و تجربه و مهارت تفاوت معناداری وجود دارد و در شاخص‌های سابقه‌ی مصدومیت و سابقه‌ی موفقیت در فعالیت‌های پرخطر بین ادراک ریسک دو گروه دانشجویان دختر و پسر تفاوت معناداری مشاهده نشد.

بحث و نتیجه‌گیری

همانطور که در مبانی تحقیق اشاره شد، هیجان‌خواهی به عنوان یک فاکتور مؤثر بر روی ادراک ریسک افراد تأثیرگذار است؛ با توجه به این که میانگین نمره‌ی هیجان‌خواهی در پسران بیشتر از دختران به دست آمد. بر این اساس، می‌توان اذعان داشت که پسران ادراک ریسک پایین‌تری داشته، به عبارتی ریسک‌پذیرتر بوده و هیجان‌خواهی بالاتری دارند. این نتایج با نتایج تحقیق لولین و همکاران (۲۰۰۸) که گفته‌اند ورزشکاران ممتاز ریسک‌پذیرترند و علت این مسأله را در زمینه‌های هیجان‌خواهی (تحریک‌جویی) و رقابت‌گری بیشتر، اعتماد به نفس بالاتر، انتظار موفقیت بیشتر و استفاده از راهبردهای شناختی و توانایی تعدیل فشار معرفی کردند. همچنین با تحقیقات فلورنتال (۲۰۰۰) و ریمو و ابرگ (۱۹۹۹) که در مطالعات خود نشان دادند مردان رتبه‌های بالاتری نسبت به زنان در هیجان‌جویی و ریسک‌پذیری دارند، ارجحی (۲۰۰۸) که عنوان کرد میانگین هیجان‌خواهی دانشجویان پسر بیشتر از دانشجویان دختر است و بابایی (۱۳۹۱) که در نتایج پژوهش خود نشان داد در پسران بین درون‌گرایی و برون‌گرایی با هیجان‌خواهی

رابطه‌ی مثبت و معنادار وجود دارد، اما در دختران رابطه معناداری به‌دست نیامد، همخوانی دارد. این مسأله نشان می‌دهد که باورها و قضاوت‌های ورزشکاران پسر در مورد توانایی‌های خود برای انجام فعالیت‌های دارای ریسک، در حد بالایی بوده به همین جهت از طریق ماجراجویی در پی کسب تجربه‌هایی هستند که میزان چالش آن بیش از سطح مهارتشان باشد. در نتیجه، به امنیت و احترام به خود اهمیت کمتری داده و هیجان بیشتر را ترجیح می‌دهند؛ در حالی که اکثریت ورزشکاران دختر به دلیل برخی ویژگی‌های شخصیتی، ظرافت‌های زنانه و توانایی‌های جسمانی خود ریسک صدمات را بیشتر احساس کرده و تنها دست به انجام فعالیت‌هایی می‌زنند که با سطح مهارتشان همخوانی داشته باشد. البته در این بین، سوابق قهرمانی نیز بی‌تأثیر نیست. موقعیت قهرمانی و یا خصلت‌های شخصیتی هر فرد بر میزان هیجان‌خواهی و ریسک‌پذیری او تأثیر می‌گذارد. همین امر تا حدودی بیانگر این است که برخی ورزشکاران نسبت به سایر ورزشکاران هیجانی‌ترند. این نتایج با نتایج تحقیقات لی هوآن و همکاران (۲۰۱۳)، کانتوس و همکاران (۲۰۰۸) و اشنایدر و همکاران (۲۰۰۶) که همگی ادعان داشته‌اند جنسیت در ادراک ریسک اثرگذار بوده و در مجموع پسران ادراک ریسک پایین‌تری نسبت به دختران داشته‌اند، همسو است. ترس، به‌ویژه در این تحقیق ترس از مصدومیت نیز بر ادراک ریسک افراد اثرگذار است. این که میانگین نمره‌ی ترس در دختران بیشتر از پسران به‌دست آمد بیانگر این مهم می‌باشد که ترس از مصدومیت در دختران بیشتر بوده به همین جهت ادراک ریسک بالاتری را گزارش کرده‌اند. بالعکس، پسران ترس از مصدومیت کمتری داشته و ریسک‌پذیرترند. ترس از مصدومیت حالتی از اضطراب است که می‌تواند تأثیر نامطلوبی بر روی اجرا و عملکرد ورزشکاران داشته و مانع ادامه مشارکتشان در فعالیت‌های ورزشی گردد. احتمالاً علت این اختلاف ادراک بین دختران و پسران را می‌توان به دلیل ترس از دست دادن ظرافت زنانگی، ترس از طردشدن اجتماعی، تفاوت‌های انگیزشی، خودبزرگ‌بینی، نگرانی والدین در مورد عدم توانایی دختران، باورهای دوران کودکی در زمینه‌ی مصدومیت، مشاهده‌ی حوادث ناگوار ورزشی، شایعات، باورهای جامعه در مورد عدم ریسک‌پذیری زنان، ارتباط با دوستان آسیب‌دیده و ... دانست. در مقابل، پسران بلندپروازتر بوده و کمتر پیرو احساسات خود می‌باشند. به همین جهت با تکیه بر خصلت مردانگی و بی‌باکی‌گرایش بیشتری به پذیرش ریسک دارند. این نتایج با نتایج تحقیقات: لو و همکاران (۲۰۱۳)، دراسی و ریس (۲۰۱۲)، اسمال و فیشاف (۲۰۰۶)، اشنایدر و همکاران (۲۰۰۶) که نشان دادند خشم و عصبانیت در حین رانندگی منجر به کاهش ادراک ریسک می‌شود، در حالی که ترس و نگرانی ادراک ریسک را افزایش می‌دهد، همچنین احساسات خاصی چون ترس، شادی، عصبانیت، خشم و غم و اندوه سبب افزایش ادراک ریسک

شده خصوصاً ترس از صدمه و آسیب، تدریجاً به عاملی روان‌شناختی درونی و مهمی برای ممانعت افراد مخصوصاً زنان و سالمندان از پرداختن به ورزش شده است، همسو می‌باشد. در ادامه، سابقه‌ی مصدومیت نیز به‌عنوان یک فاکتور مؤثر بر روی ادراک ریسک افراد تأثیرگذار است. با مقایسه‌ی میانگین نمره‌ی تأثیر سابقه مصدومیت در پسران و دختران مشاهده شد که بین ادراک ریسک ورزشکاران دختر و پسر در تأثیر سابقه‌ی مصدومیت و انجام فعالیت‌های خطرناک تفاوت معناداری مشاهده نشد. بر این اساس می‌توان استنباط کرد که پسران و دختران نگرش یکسانی دارند. در مجموع آسیب‌ها و صدمات بدنی از ساده‌ترین تا شدیدترین نوع آن و نیز انواع حاد و مزمن آن همواره بر اجراها اثری منفی گذاشته و ادراک ریسک افراد را بالا می‌برد. این نتایج با نتایج تحقیق اپانل و همکاران (۲۰۰۹)، کانتوس و همکاران (۲۰۰۸)، ویلیام و اندرسون (۱۹۹۸) و هیلر و مورونجلیو (۱۹۹۸) که نشان دادند تمایل به تمرکز بر روی پیامدهای منفی ناشی از آسیب‌های مرتبط ورزشی و سابقه‌ی آسیب‌دیدگی‌های قبلی اغلب به‌عنوان آغازی است برای احساس اضطراب، افسردگی و درماندگی که خود منجر به درک بالای ریسک خواهد شد، همچنین سابقه‌ی مصدومیت ورزشکاران عامل مهمی برای افزایش احتمال مصدومیت آنها در آینده می‌شود، مخصوصاً اگر از لحاظ روان‌شناختی بازسازی کاملی صورت نگرفته باشد، خود زمینه‌ساز اضطراب و ارزیابی منفی شناختی ورزشکاران از محیط و افزایش ریسک ادراک شده می‌شود، همخوانی دارد. اعتماد به نفس، به‌ویژه اطمینان از توانایی‌های شخصی خود نیز به‌عنوان فاکتوری دیگر بر ادراک ریسک افراد اثرگذار است. با توجه به این که میانگین نمره‌ی اعتماد به نفس در دختران کمتر از پسران به‌دست آمد، می‌توان ادعان داشت که پسران در مقایسه با دختران اعتماد به نفس بالاتر و در نتیجه، گرایش به ریسک‌پذیری بیشتری دارند و ریسک کمتری را در فعالیت‌های خطرناک ادراک می‌کنند. علت تفاوت در ادراک دو گروه می‌تواند به دلیل فشارهای فرهنگی و سنتی موجود در برخی خانواده‌ها باشد. بسیاری از خانواده‌ها از دختران انتظار دارند که از ریسک‌کردن دوری کنند، به سلامت و زیبایی خود اهمیت بیشتری دهند و دچار نقص عضو و آسیب دیدگی نگردند. همچنین تصویر ذهنی هر فرد از اندامش، بخش بزرگی از اعتماد به نفسش را تشکیل می‌دهد. این احتمال وجود دارد که پایین بودن اعتماد به نفس دختران ما ناشی از احساس نارضایتی آنان نسبت به وضعیت ظاهر خود باشد، زیرا نقص جسمانی و زیبایی ظاهر برای دختران بسیار مهم‌تر از پسران است. اسمیت (۱۹۸۸) می‌گوید: "پسران برای ماجراجویی و قدرتمندی تشویق می‌شوند، در حالی که دختران برای وابستگی و محتاط‌بودن". زمانی که پسری دچار مشکل می‌شود، او را تشویق می‌کنند تا درصدد مبارزه با آن مشکل برآید. در حالی که وقتی دختری در چنین شرایطی قرار

می‌گیرد، با گفتن: "اجازه بده تا کمک کنیم ... " و یا حتی بدتر از آن، "بگذار ما این کار را برایت انجام دهیم ..."، درصد رفع مشکل او برمی‌آیند و این موضوع، مفهومی از احساس "درماندگی آموخته‌شده" را در بردارد. به عبارت ساده‌تر، او را به ناتوانی و وابستگی عادت داده و اعتماد بنفسش را پایین می‌آوریم. به همین دلیل، در اکثر موارد دختران ادراک ریسک بالاتری از خود نشان می‌دهند. این نتایج با نتایج تحقیقات کارن و همکاران (۲۰۱۳)، موران و همکاران (۲۰۱۲) و اشنایدر و همکاران (۲۰۰۶)، که نشان دادند بین خودکارآمدی و اعتماد به نفس دانشجویان دختر و پسر تفاوت معناداری وجود دارد و این در حالی است که خودکارآمدی و اعتماد به نفس دانشجویان دختر غیرورزشکار از دانشجویان پسر غیر ورزشکار کمتر است، و همچنین تفاوت‌های جنسیتی در برداشت افراد از ریسک تأثیرگذار بوده، به طوری که در مجموع زنان در شرایطی که خطرات دارای پتانسیل آسیب رساندن به آنها می‌باشد ادراک ریسک بالاتری از مردان دارند، همسو است. از طرفی با مروری بر مبانی نظری پژوهش می‌توان گفت داشتن تجربه و مهارت درفعالیت‌های ورزشی نیز بر ادراک ریسک افراد اثرگذار می‌باشد. با توجه به مقایسه میانگین نمره‌ی ادراک ریسک در دختران و پسران مشخص شد هر دو گروه به تأثیر داشتن تجربه و مهارت درانجام فعالیت‌های خطرناک معتقد بوده‌اند، ولی باز هم تفاوت معناداری بین آنها وجود دارد و پسران درصد اعتماد به نفسشان بالاتر بوده و در نتیجه، ادراک ریسک پایین‌تری گزارش نموده‌اند. منظور از تجربه، کسب آشنایی و میزان مهارت فرد در انجام یک فعالیت می‌باشد. اصولاً افراد بر اساس تمایلات غریزی خود علاقمند به شانس و بخت و اقبال هستند. هر چند که آینده، حقیقتاً نامعلوم است، اما باز هم انسان مایل است که بر اساس تجربیات دوران قبلی خود و بر اساس احتمالات، دست به انتخاب گزینه‌های مطلوبی بزند که هنوز رخ نداده‌اند. پس اگر ریسک برای افرادی که در معرض آن هستند شناخته شده باشد، خطر کمتری را در ذهن آنها ایجاد می‌کند نسبت به زمانی که هیچ دانش و تجربه‌ی قبلی درباره‌ی آن نداشته باشند. آنچه از نتایج یافته‌های توصیفی تحقیق برمی‌آید، تنها ۳۳/۴٪ آزمودنی‌ها دارای عناوین مختلف قهرمانی (منطقه‌ای، کشوری، المپیک و برون‌مرزی) بودند که در این بین، دانشجویان پسر درصد بالاتری را به خود اختصاص داده‌بودند، یعنی ۲۰/۲٪. بنا بر این می‌توان چنین استنباط کرد که به دلیل تجربه و شرکت بالاتر پسران درمیدان‌های رسمی ورزش و داشتن قابلیت‌های جسمانی بالاتر ادراک ریسک پایین‌تری داشته و داشتن تجربه و مهارت را در انجام فعالیت‌های خطرناک مؤثرمی‌دانند. از طرفی دیگر، احتمالاً دختران به دلیل شرایط فیزیولوژیکی و جسمانی خود، ترس از آسیب‌دیدگی، اعتماد به نفس پایین‌تر و ... با وجود مؤثرتر دانستن تجربه و مهارت در انجام فعالیت‌های خطرناک، محتاط‌تر عمل کرده و

ادراک ریسک بالاتری را نشان می‌دهند. این نتایج با یافته‌های تحقیقات کراندال و همکاران (۲۰۱۳) و سان هو (۲۰۰۴) که نشان دادند بین تجربه، آموزش و مهارت با ادراک ریسک همبستگی منفی وجود دارد و همچنین با نتایج تحقیقات کارن و همکاران (۲۰۱۳)، موران و همکاران (۲۰۱۲)، کانتوس و همکاران (۲۰۰۸)، محمودی و همکاران (۲۰۰۹) که ادراک ریسک بالاتری را برای زنان گزارش نموده‌اند، همسو است. در نهایت می‌توان گفت که سابقه موفقیت در فعالیت‌های خطرناک نیز بر روی ادراک ریسک افراد تأثیرگذار است. با مقایسه‌ی میانگین نمره‌ی تأثیر سابقه‌ی موفقیت دختران و پسران می‌توان گفت بین ادراک ریسک ورزشکاران دختر و پسر در تأثیر سابقه‌ی موفقیت و تکرار فعالیت‌های خطرناک تفاوت معناداری مشاهده نشد. به عبارتی هر دو گروه بیان کرده‌اند که با یک بار موفقیت در انجام فعالیت‌های خطرناک ادراک ریسکشان کاهش یافته و با غلبه بر ترس خود حاضرند آن فعالیت را دوباره انجام دهند. این نتیجه با نتایج تحقیق مورتیز و فتز (۲۰۰۰) همسو است. وی در نتایج تحقیقات خود نشان داد در اثر تجارب موفقیت‌آمیز قبلی، فرد به تدریج باور می‌کند که می‌تواند موفقیت‌های بیشتری در زمینه‌ی مهارت مورد نظر کسب کند. از این رو سابقه‌ی موفقیت در فعالیت‌های خطرناک می‌تواند سبب کاهش ادراک ریسک شده و احتمالاً افزایش تکرار رفتارهای مخاطره‌آمیز افراد را در ورزش‌ها در پی خواهد داشت. البته به نظر می‌رسد ورزشکاران پسر بیشتر از دخترها و ورزشکاران قهرمان نیز بیشتر از ورزشکاران بدون سابقه‌ی قهرمانی مایل هستند که تجارب منفی خود را به عواملی بیرونی مانند شانس نسبت داده و خود را تیره نمایند. به این دلیل است که سابقه‌ی شکست در فعالیت‌های خطرناک ورزشی، بازدارنده‌ی تکرار آن حرکات در ورزشکاران موفق و قهرمان نیست. ماهیت رشته‌های ورزشی و همچنین شرایط رقابتی که در آنها وجود دارد و برخی خصلت‌های ورزشکارانه می‌تواند از دلایل این یافته باشد. این نتایج با یافته‌های تحقیقات لولین و همکاران (۲۰۰۸) که نشان دادند صخره‌نوردان موفق‌تر و قهرمان ریسک‌پذیری بیشتری دارند و به‌طور کلی ورزشکاران ممتاز ریسک‌پذیرترند و هروت و زوکرمن (۱۹۹۳) که نشان دادند سابقه‌ی موفقیت در رفتارهای پرخطر می‌تواند سبب کاهش ادراک ریسک شده و احتمالاً افزایش تکرار رفتارهای پرخطر افراد را در ورزش‌ها در پی خواهد داشت، همسو است. انتظار ما از نتایج این تحقیق این بود که درحالت کلی بین ورزشکاران (دختر و پسر) به دلیل برخی خصلت‌ها چون مبارزه‌جویی، رقابت‌پذیری، تحریک‌جویی، برتری‌طلبی، توانایی‌های جسمانی، ظرافت‌های زنانه، عادت به حضور در محیط‌های ورزشی و ... در شاخص‌های مطرح‌شده تفاوت وجود داشته باشد و دو گروه از ادراک ریسک متفاوتی برخوردار باشند. در برخی شاخص‌ها چون هیجان‌خواهی، ترس از مصدومیت، اعتماد به

نفس و تأثیر تجربه و مهارت یافته‌های تحقیق با انتظار محقق همسو بوده و تفاوت معناداری بین دو گروه مشاهده شد. توجه این تفاوت می‌تواند چندین عامل داشته باشد. از جمله اینکه امکان دارد ورزشکاران دختر چندان حرفه‌ای نبوده و در رشته‌های متنوع و ناهمگونی کارمی‌کنند که شاید تازه آن رشته را آموزش دیده باشند، به فیزیک بدنی و ظرافت‌های زنانه‌ی خود توجه زیادی دارند، فشارهای فرهنگی و سنتی موجود در خانواده‌هایشان عامل بازدارنده آنان از انجام فعالیت‌های خطرناک می‌باشد یا اینکه بدون علاقمندی و صرفاً از طریق کنکور به رشته‌ی تربیت بدنی آمده‌اند، به همین دلیل نسبت به پسران ادراک ریسک بالایی دارند. درحالی که در شاخص‌های سابقه‌ی مصدومیت و سابقه‌ی موفقیت در تکرار فعالیت‌های خطرناک نتایج چیز دیگری را نشان داد. در این دو شاخص دختران و پسران ادراک مشابهی را گزارش کرده‌اند. ورزشکارانی که در دانشگاه یا محیط بیرون (اعم از دختر و پسر) دچار مصدومیت شده‌اند، در اکثر موارد به دلیل نداشتن مشاوران ورزشی زبده و مربیان بدنساز از لحاظ روان‌شناختی بازسازی کاملی در آنها، چه به لحاظ روانی و چه فیزیکی صورت نگرفته، به همین دلیل سابقه‌ی مصدومیت در آنها زمینه‌ساز اضطراب و ارزیابی منفی از محیط و افزایش ریسک ادراک شده می‌شود. در مقابل هر دو گروه با کسب موفقیت‌های پی‌درپی در انجام فعالیت‌های خطرناک در اکثر موارد اعتماد به نفس یافته و با غلبه بر ترس خود حاضرند آن فعالیت را دوباره انجام دهند و در این زمینه، ادراک ریسک پایینی گزارش کرده‌اند. البته این نسبت در پسران اندکی بیشتر از دختران گزارش شد. در یک نتیجه‌گیری کلی باید گفت مدیران ورزش برای بقای سازمان خود و همچنین تأمین ایمنی و سلامت ورزشکاران باید به درک طرز تلقی شرکت‌کنندگان در فعالیت‌های ورزشی بپردازند و در این راه باید با توجه به تفاوت‌های فرهنگی میان افراد در جوامع مختلف و میزان پذیرش ریسک فردی و اجتماعی تمهیداتی بیاندیشند تا از این طریق گام‌های مهم و اساسی برای شناسایی ادراک دانشجویان از ریسک‌هایی که می‌تواند منجر به عدم مشارکتشان در فعالیت‌های ورزشی گردد، برداشته شود. از آنجا که اکثریت دانشجویان در هیچ‌گونه کلاس آموزش ایمنی ورزشی شرکت نکرده‌اند، برگزاری کارگاه‌های آموزش‌های ایمنی و مدیریت ریسک با اولویت پرورش باورهای ایمنی و شناخت صحیح از موقعیت‌های دارای ریسک برای دانشجویان ورودی جدید در هر سال و حتی مربیان ورزشی، خصوصاً دانشجویان رشته‌ی تربیت‌بدنی پیشنهاد می‌شود. علاوه بر این، حفاظت از افراد هیجان‌خواه در زمان برگزاری کلاس‌های ورزشی و تمرینات به این علت که در جستجوی تجارب تازه و خلق صحنه‌های مهیج و احیاناً ماجراجویانه و خطرناک و در نتیجه، آسیب به خود یا اطرافیان هستند، ضرورت دارد. همچنین برنامه‌ریزی صحیح، سازماندهی فعالیت‌ها متناسب

با شرایط جسمانی ورزشکاران و ارائه‌ی فعالیت‌های سالم و دور از خطر نیز به مدیران و مربیان توصیه شده و هدایت فکری و رفتاری افراد دارای ریسک بالا یا پایین در جهت کسب رفتارهای مطلوب به متصدیان ورزش در دانشگاه‌ها پیشنهاد می‌گردد.

منابع

1. Jaeger, c.c., rein, o., Rose, e.a. and webler, t. Risk uncertainty and rational action. Sterling, VA: Earths can Publications Ltd.2001.
2. Dickson, t. and dolnica, s. No risk no fun: the role of perceived risk in adventure tourism, school of management marketing & employment relation university of Wollongong. 2004.
۳. بقایای حسین آبادی علی. ریسک : مبانی نظری ، کاربردها و ضرورت ادراک آن ، مجله توسعه مدیریت ، ۱۳۸۰، ۲۹: ۲۴-۲۸.
4. Gregory, e., Prussia, b., Karen, a., brown, b. and geoffwillis, c. Mental model of safety: do manager and employee see eye to eye Journal of safety research. 2003; 143: 156-34
5. Burns, w. j. Risk perception: a review.2007.
6. Duffy, v.g. Effects of training and experience on perception of hazard and risk ergonomics. 2003 46(15): 25-114.
7. Mahmoudi, n., Bahmanpour, h. and Basami, t.Review of the main factors impact students' risk taking. Applied sociology. 2009; 39(2): 56-35. (Persian).
۸. کوزه چیان هاشم، گودرزی محمود، خوانین علی، فرزاد فرزام. تحلیل ایمنی و تبیین الگوی مربوطه در سالن‌های ورزشی دانشکده های تربیت بدنی .نشریه مدیریت ورزشی، ۱۳۸۹؛ ۱۱: ۳۸-۱۱۹.
9. Conroy, d. Structural validity of the fear of success scale, mes. 2004: 8(2): 89-108.
10. Rodgers, w.m., Wilson, p.m., hall, c.r., Fraser, s.n. and Murray, t.c. Evidence for a multidimensional self-efficacy for exercise scale, Research Quarterly for Exercise and Sport .2008; 2: 79-80.
11. Fischhoff, b. Behaviorally realistic risk management, lesson from hurricane Katrina-Philadelphia, university of Pennsylvania, 2006: 77-88.
12. Huang, l., ban, j., sun, k., man, y., yuan, z. and bi, j. The influence of public perception on risk acceptance of the chemical industry and the assistance for risk communication. Journal homepage, safety science. 2013; 51: 232-240.
13. Lu, j., xie, x. and zhan, r. Focusing on appraisals: how and why anger and fear influence driving risk perception, journal of safety research. 2013; 45: 65-73.
14. Karen, d., berukof, f. and grants, m.h. A study of factors that influence the swimming performance of Hispanic high school students, Ijare. 2013; 4(4): 409-21.
15. Drace, s. and rice, f. The effect of emotion on risk perception: Experimental

- evaluations of affective tendencies frame work, psihologija. 2012; 409-16.
16. Moran, k., Stallman, r.k., kjendlie, p.l., dhal, d., Jennifer, d. and shimongata, s. Can you swim, an exploration of measuring real and perceived water competency ijare.2012 6(2):122-135.
17. Apparels, r.n., Levine, b.r., perna, f.m. and rah, j. Measuring post injury depression among male and female competitive athletes. Journal of sport exercise psychology. 2009; 31: 60-76.
18. Llewellyn, d.j. and Sanchez, x. Individual differences and risk taking in rock climbing, psychology of sport and exercise. 2008; 9: 413-26.
19. Knots, a.p., felts,d.l. and marline, r.m. The perception of risk of injury in sports scale: Confirming adolescent athletes concerns about injury.Journal of Sport & Exercise Psychology. 2008; 22 (12).
20. Schneider, s., seither, b., tongues, s. and Schmitt, h. Sports injuries: population based representative data on incidence, diagnosis, sequelae, and high risk groups, journal of sports med. 2006: 40:334-39.
21. Sunho, m. The perception of risk in sport activities, a dissertation submitted to the department of sport management, recreation management physical education. 2004.
22. Rimmo, b.a. and aberg, l. On the distinction between violations and errors sensation seeking associations, transportation research, part F. 1999 - : .
۲۳. فرزانه فرزام. تحلیل ایمنی و تبیین الگوی مربوطه در سالن های ورزشی دانشکده های تربیت بدنی. پایان‌نامه دکترای تخصصی، دانشگاه تربیت مدرس، ۱۳۸۹.
۲۴. بابایی رقیه. رابطه ویژگی‌های شخصیتی با میزان هیجان‌خواهی در بین دانشجویان دانشگاه آزاد واحد خلخال، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج، ۱۳۹۱.
۲۵. قاسمی محمد، محمدزاده حسن، حسینی فاطمه السادات. رابطه خطر پذیری، خودکارآمدی و عملکرد صخره‌نوردان زن و مرد ایرانی، پژوهش در علوم ورزشی، ۱۳۹۰؛ ۱۰:۱۱۹-۱۳۰.
26. Arji, a. Comparing girl students excitement having boyfriends and non-having boyfriend s in Tehran TTC.The Collection of articles proposed in students mental hygiene seminar in tehran.2008.
۲۷. باقری یزدی هانیه السادات. رابطه سرمایه اجتماعی با خطرپذیری در دانشجویان دانشگاه علامه طباطبایی تهران، نشریه رفاه اجتماعی، ۱۳۹۰؛ ۱۱ (۴۱) : ۲۲۳-۲۵۰.
۲۸. نجاتی وحید. تصمیم‌گیری پرخطر در موقعیت های اجتماعی : طراحی آزمون ضمنی و معرفی ویژگی های روان سنجی آن، مجله روان شناسی کاربردی، ۱۳۹۲؛ ۱(۲۵):۱۰۱-۱۱۴.
۲۹. براتی هاجر، عریضی حمیدرضا. رابطه خطرپذیری با عواطف منفی با توجه به گشودگی

نسبت به احساسات. مطالعات روان شناختی، ۱۳۹۱؛ ۸(۷۱): ۳۱-۵۵.

ارجاع مقاله به روش ونگوور

فریده علیزاده، فرزانه فرزام، رضوی سید محمد حسین. مقایسه‌ی ادراک ریسک دانشجویان شرکت‌کننده در فعالیت‌های ورزشی (مطالعه‌ی موردی): دانشجویان دختر و پسر دانشگاه مازندران. پژوهش در ورزش دانشگاهی. ۱۳۹۳؛ ۲ (۶): ۶۸-

۵۱

